

Helyszín: TEAMS ONLINE szavazás

időpont: 2025. 02. 13.

A MMK Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat elnökségének **MMK-VVT 9/2025. (02.13.)** határozata:

A MMK Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat elnöksége, a hozzá tartozó szakmagyakorlók számára egyhangú szavazással elfogadja kötelező szakmai továbbképzési törzsanyagként az alábbiakat:

Törzsanyag címe:

A települési szennyvíz kezeléséről szóló új EU irányelv

szerző, előadó: Rung Attila

előadás időtartama: 2 × 45 perc

Melléklet: Törzsanyag

Budapest, 2025. 02. 13.

Jancsó Béla
tagozati elnök

A települési szennyvíz kezeléséről szóló új EU irányelv

1. Bevezetés, a téma indokoltsága

A 91/271 EKG irányelvet korábban többször módosították, illetve további változtatási igények is napirendre kerültek, szükségessé vált az átfogó átdolgozás.

A 2019-ben, az Európai Bizottság által elvégzett értékelés szerint a települési szennyvíz miatti, a felszíni víztesteket jelentősen terhelő, de kiküszöbölhető szennyezési terhelés típusai:

- a záporvíz-túlfolyás,
- a rosszul működő egyedi szennyvíztisztító rendszerek,
- a kis agglomerációk.

A jelentés kiemelte továbbá, hogy

- javítani kell a szennyvízzel kapcsolatos tevékenységek átláthatóságát és irányítását,
- ki kell használni a megújulóenergia-fejlesztési lehetőségeket,
- lépéseket kell tenni az energiasemlegesség, a klímasemlegesség felé,
- harmonizálni kell az egészségügyi paraméterek (pl. Covid19-vírus) megfigyelését.

A 91/271 EKG irányelv fenti szempontoknak megfelelő átdolgozásaként 2024. november 27-én kiadásra került a 2024/3019 EU irányelv a települési szennyvíz kezeléséről.

2. Az irányelv alapelvei

Az irányelvnek hozzá kell járulnia

- a közegészség védelméhez,
- az emberek, állatok és az ökoszisztémák egészsége megőrzéséhez,
- a higiénias szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez,
- a szennyvízkezelési tevékenységgel kapcsolatos információkhoz való hozzáféréshez.

Az irányelv célja továbbá, hogy a szennyvízkezelés integrált tervezése révén összehangolja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és a városi ökoszisztémák fejlesztését.

Az irányelv koncepciója – az Egy az egészség koncepció – annak elismerése, hogy az emberek, az állatok, növények, a tágabb környezet egészsége kölcsönösen függ egymástól. A víz a közjavak egyike, pótolhatatlan és az élethez nélkülözhetetlen természeti erőforrás, amely mindenkié és mindenki számára rendelkezésre áll.

A települési szennyvizet a háztartási szennyvíz, a városi lefolyás és az egyéb eredetű, nem háztartási szennyvíz különböző keverékei alkotják. Az olyan szennyvíz, amely főleg az emberi anyagcseréből származik, szintén háztartási szennyvíznek minősül.

Az irányelv bevezeti a mikroszennyező anyagok kezelésére irányuló negyedleges kezelés fogalmát.

3. A központosított szennyvízelvezető rendszerek kiterjesztése

A legalább 1000 LE agglomerációk szennyvizét központosított gyűjtőrendszerekben kell összegyűjteni.

A működő gyűjtőrendszerekbe a háztartási szennyvíz valamennyi forrását be kell kapcsolni. A legalább 1000 LE agglomerációk szennyvizénél 2035. december 31-ig meg kell teremteni a másodlagos kezelés lehetőségét.

Egyedi szennyvízkezelő és gyűjtőrendszerek csak ott alkalmazhatók, ahol a központosított rendszer nem, vagy csak bizonyítottan gazdaságtalanul valósítható meg.

Azok a tagállamok meghosszabbíthatják a határidőket, amelyek

- jelentős számú 1000 és 2000 LE közötti agglomerációval rendelkeznek,
- a 2000 LE feletti agglomerációk jelentős részénél sem teljesülnek a fenti feltételek.

4. Integrált települési szennyvízgazdálkodási tervek

A 100000 LE terhelésű agglomerációkra 2033. december 31-ig integrált települési szennyvízgazdálkodási tervet kell készíteni.

Azokra a 10000 és 100000 LE közötti terhelésű agglomerációkra, amelyek esetében a csapadékvíz-túlfolyás, vagy az elválasztott rendszerű csatornákból kijutó szennyvíz kockázatot jelent, 2039. december 31-ig kell integrált települési szennyvízgazdálkodási tervet készíteni.

A tervet az irányelv mellékletében található előírások, valamint az irányelv felhatalmazása alapján kiadandó részletszabályok alapján kell elkészíteni, hatévente felül kell vizsgálni és szükség szerint aktualizálni kell.

5. A növényi tápanyagok, valamint a mikroszennyezők kibocsátásának visszaszorítása

A 150000 LE feletti, illetve az eutrofizációnak kitett befogadókba bocsátó 10000 LE feletti szennyvíztisztító-telepek esetén harmadlagos kezelést, a 150000 LE feletti telepeken, illetve a mikroszennyező anyagokkal való szennyezés szempontjából érzékenynek minősített területeken lévő 10000 LE feletti telepeken ezen kívül negyedleges kezelést kell alkalmazni. A negyedleges tisztítással járó többletköltségek fedezésében részt kell vállalniuk azoknak a gyártóknak, akiknek a terméke a szennyvízbe kerülő mikroszennyezőket okoz az életciklusa végén. A kiterjesztett gyártói felelősség elvének alkalmazása során a gyártók hozzájárulásának arányosnak kell lennie az általuk bebocsátott anyagok mennyiségével és veszélyességével.

6. Energiahatékonyság növelése

A 2045. év végére tagállami szinten az energiafelhasználás a 10000 LE feletti telepeken nem haladhatja meg az ugyanezen telepeken megtermelt energia mennyiségét. Ennek során azonban nem növekedhet a metán és a dinitrogén-oxid kibocsátás. Nyomon kell követni a metán kibocsátását és törekedni kell annak csökkentésére.

7. Több tagországot, vagy harmadik országot érintő szennyezések kezelése

Határokon átnyúló vízszennyezés esetén az érintett tagországoknak, illetve harmadik országoknak együtt kell működniük a szennyezés kezelése és a megszüntetését célzó

intézkedések meghatározása terén, tájékoztatniuk kell egymást arról, ha a kibocsátott települési szennyvízből származó vízszennyezés hatással lehet a másik ország vízminőségére. Azonnali tájékoztatást kell nyújtani a többi érintett ország számára, ha a víztestek alsó szakaszait érintő jelentős mértékű, nem szándékos szennyezésről van szó, és kellő időben ismertetni kell a meghozott intézkedéseket.

8. Éghajlatváltozás hatásainak megelőzése

A 100000 LE feletti agglomerációk esetén integrált településszennyvíz-kezelési tervet kell készíteni, amelyben meg kell határozni a záporvíz-túlfolyások alacsony szinten tartását biztosító intézkedéseket is. A szennyvíztisztító telepek és gyűjtőrendszerek tervezése, építése és üzemeltetése során figyelembe kell venni e telepek és rendszerek éghajlatváltozás miatt bekövetkező szélsőséges események okozta sebezhetőségét.

9. Nem háztartási eredetű szennyezések kezelése

A kereskedelmi létesítményekből, kórházakból és egyéb egészségügyi intézményekből származó, nehézfémeket, mikroműanyagokat, mikroszennyező anyagokat és egyéb vegyi anyagokat tartalmazó, nem háztartási szennyvíz csökkentheti a kezelési folyamat hatásosságát és hozzájárulhat a befogadó vizek szennyezéséhez, de az iszap és a kezelt szennyvíz hasznosítását is akadályozhatja, ezért rendszeresen nyomon kell követni a szennyvíztisztító telepekre belépő és a víztestekbe kibocsátott nem háztartási szennyezést. A nem háztartási szennyvíz kibocsátásából származó szennyezés forrásnál történő megelőzése érdekében az ipari létesítményekből vagy vállalkozásoktól származó kibocsátásokat előzetes egyedi engedélyhez kell kötni, amelyek kiadása előtt konzultálni kell a szennyvíztisztító telepeket üzemeltetőkkel.

10. A kezelt települési szennyvíz, illetve a szennyvíziszap hasznosítása

Ösztönözni kell, és ahol csak lehet, meg kell valósítani a tisztított szennyvíz felhasználását minden megfelelő célra. A kezelt szennyvíz felhasználási lehetőségeit a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek, engedélyek figyelembevételével kell felmérni, biztosítva a befogadó víztestek jó ökológiai és kémiai állapotára vonatkozó célkitűzések teljesülését. Amennyiben a víz újrafelhasználása mezőgazdasági öntözési céllal történik, azt az erre vonatkozó rendelettel összhangban kell végezni. A kezelt települési szennyvíz mezőgazdasági felhasználása esetén a tagállamok eltérhetnek a harmadlagos kezelés alkalmazására vonatkozó kötelezettségeiktől.

Elő kell segíteni a szennyvíziszapból a tápanyagok, különösen a foszfor visszanyerését. Az iszap mezőgazdasági felhasználása során nyomon kell követni, a mikroműanyagok kijutását a termőföldre.

11. A kezelt települési szennyvíz minőségének ellenőrzése

A kezelt települési szennyvíz kibocsátásának ellenőrzésére nemzeti szintű szabályozást kell létrehozni, és a kibocsátást engedélyhez kell kötni. Az ellenőrzésnek tartalmaznia kell a vírusok, kórokozók, PFA-anyagok (per- és polifluoralkil anyagok) ellenőrzését, valamint a

közegészségügyi hatóság által szükségesnek tartott egyéb paramétereket. Meg kell határozni a mintavételek helyét és gyakoriságát.

A szennyvíztisztító telepek bemeneti és kimeneti pontjainál a várhatóan előforduló szennyező anyagokat nyomon kell követni, azonban lehetővé kell tenni, hogy amennyiben a mintavételek során nem találnak szennyező anyagokat, a mintavételezés gyakorisága csökkenthető legyen.

12. Közegészségügyi intézkedések támogatása egészségügyi paraméterek ellenőrzésével

A települési szennyvízre vonatkozó adatok közegészségügyi felhasználása érdekében gondoskodni kell a települési szennyvíz – megelőzési vagy korai előrejelzési célokat, például a vírusoknak a járványok kitörésére utaló jelként történő kimutatását szolgáló – megfigyeléséről. Ennek érdekében koordinációt kell kialakítani a közegészségügyi hatóságok és a szennyvíz kezeléséért felelős hatóságok között, amelynek keretében meg kell határozni az egyes hatóságok szerepét, felelősségét.

Össze kell állítani a települési szennyvízben ellenőrizendő közegészségügyi paraméterek jegyzékét, meg kell határozni a mintavétel gyakoriságát és helyét. Annak érdekében, hogy az alkalmazott módszerek egységesek legyenek, az ajánlásban meghatározott mintavételi és elemzési módszereket kell alkalmazni.

13. Antimikrobiális rezisztencia

Az Unió 2017-ben elfogadta az antimikrobiális rezisztencia (AMR) leküzdésére irányuló egységes egészségügyi megközelítés szerinti európai cselekvési tervet. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) szerint a szennyvíz elismerten és dokumentáltan az antimikrobiális szerek és metabolitjaik, valamint az antimikrobiális szerekkel szemben ellenálló baktériumok és gének egyik fő forrása.

A tudományos ismeretek továbbfejlesztése és a megfelelő intézkedések megalapozása érdekében kötelezettséget kell bevezetni az AMR települési szennyvízben való jelenlétének nyomon követésére.

14. A települési szennyvíz által okozott kockázatok értékelése

A környezet és az emberi egészség védelme érdekében meg kell határozni a települési szennyvíz kezelése által okozott kockázatokat. A kockázatértékelés része lehet egy széles körű, a kémiai elegyekre is vonatkozó vegyianyag-szűrés, illetve biológiai hatásalapú módszerek elvégzése, hogy azonosítani lehessen a vízi élővilág és az ivóvíz- vagy fürdővíz-minőség szempontjából aggodalomra okot adó anyagokat.

Az azonosítás alapján, amennyiben az uniós vízügyi jogszabályoknak való megfeleléshez szükséges, az ezen irányelvben meghatározott minimumkövetelmények teljesítéséhez szükséges intézkedéseknél szigorúbb intézkedések is meghozhatók a települési szennyvíz gyűjtése és kezelése tekintetében, amelyek magukban foglalhatják gyűjtőrendszerek létrehozását, integrált település-szennyvíz-kezelési tervek kidolgozását vagy a települési szennyvíz magasabb szintű kezelését.

Elő kell mozdítani a forrásnál történő ellenőrzést a befogadó víztestek szennyezésének megelőzése érdekében. A tagállamoknak korlátozniuk kell annak lehetőségét, hogy mikroműanyagok jussanak be a települési szennyvízbe és a szennyvíziszapba.

15. A higiénias létesítményekhez való általános hozzáférés biztosítása

A tagállamok feladata a megfelelő és méltányos higiénias létesítmények és higiénias körülmények biztosítása mindenki számára és a szabadtéri székletürítés gyakorlatának megszüntetése 2030-ig, külön figyelmet fordítva a nők és lányok, valamint a kiszolgáltatott helyzetű személyek szükségleteire, ennek érdekében nemzeti szinten kell foglalkozniuk a megfelelő higiénias létesítményekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés kérdésével.

Mindenki számára biztosítaniuk kell a megfelelő higiénias létesítményekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, például higiénias létesítmények közterületeken való létrehozásával, valamint a közigazgatási intézményekben és a középületekben a megfelelő higiénias létesítmények ingyenes rendelkezésre bocsátásának ösztönzésével vagy megfizethetővé tételével.

A higiénias létesítményeknek lehetővé kell tenniük az emberi vizelet, a széklet és a menstruációs vér biztonságos kezelését és ártalmatlanítását, valamint a menstruációs termékek cseréjét.

Biztosítani kell az alapvető szolgáltatásokhoz való tényleges és egyenlő hozzáférést a társadalmi, gazdasági helyzetükkel, etnikai hovatartozásukkal, szexualitásukkal, nemükkel, fogyatékoságukkal, hajléktalanságukkal, jogállásukkal, vallási meggyőződésükkel vagy egyéb okokkal kapcsolatos tényezők miatt marginalizálódott csoportok számára.

16. Az irányelv végrehajtása és annak nyomon követése

A tagállamok 2028. január 01-ig végrehajtási programot dolgoznak ki az irányelv végrehajtására.

Az új követelményeknek való megfelelés ellenőrzése érdekében megfelelő nyomon követésre van szükség:

- a mikroszennyező anyagokra,
- a nem háztartási szennyezésre,
- az energiasemlegességre,
- a záporvíz-túlfolyásra és
- a városi lefolyásokra.

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátást számításokkal és modellezéssel alátámasztva kell nyomon követni.

17. A végrehajtással kapcsolatos jelentéstétel

A jelentéstételi modellt az (Európai Környezetvédelmi Ügynökség) EEA dolgozza ki a tagállamokkal együttműködésben, ezért a Bizottság és az EEA számára hozzáférést kell biztosítani a nemzeti adatbázisokhoz.

Az adatállományoknak tartalma:

- a szennyvíztisztító telepek megfelelése, a kibocsátott szennyező anyagok,
- az energiasemlegességi célkitűzések elérése,
- a 10 000 LE feletti szennyvíztisztító telepek üvegházhatásúgáz-kibocsátása,

- a záporvíz-túlfolyásokkal kapcsolatos intézkedések,
- a higiénias szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos intézkedések,
- az egyedi rendszerekkel kapcsolatos intézkedések.

18. Az irányelv végrehajtásának finanszírozása

Az irányelv végrehajtását a vízdíjakból, a költségvetésből történik és európai uniós források fedezik.

A kiterjesztett gyártói felelősség révén a negyedleges kezelés költségeit legalább részben az érintett iparágak fogják viselni.

A tagállamok finanszírozási stratégiát is magában foglaló nemzeti végrehajtási programot hoznak létre, amelyekről jelentést kell tenni a Bizottságnak, kivéve azokat a tagállamokat, amelyekben az agglomerációk több mint 95 %-a megfelel az előírásoknak.

A tagállamoknak ezen kívül haladéktalanul létre kell hozniuk a szükséges gyártói felelősségi rendszert.

19. A közérdekű információk közzététele

A települési csatornaszolgáltatás egy sajátos, kötött piac, ahol a felhasználóknak nincs lehetőségük megválasztani üzemeltetőiket, ezért a nyilvánosságnak meg kell ismernie az üzemeltetők fő teljesítménymutatóit:

- a szennyvízkezelés elért szintjét,
- a kezelés költségeit,
- a felhasznált és előállított energiát,
- a kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátást és szénlábnyomot.

Az egyes háztartások éves költségeire vonatkozó kulcsfontosságú például a számlákon meg kell adni, más részletes információkat pedig az üzemeltető vagy az illetékes hatóság honlapján online, felhasználóbarát formátumban kell hozzáférhetővé tenni.

20. Az irányelv végrehajtásának értékelése

A Bizottságnak el kell végeznie az irányelv végrehajtás során gyűjtött tapasztalatokon és adatokon,

WHO-ajánlásokon, tudományos, analitikai és epidemiológiai adatokon alapuló értékelését.

Az értékelés szempontjai:

- a települési szennyvíz felügyelete során vizsgált közegészségügyi paraméterek;
- a közegészségügyi paraméterek ellenőrzésének hozzáadott értéke;
- a kiterjesztett gyártói felelősség hatálya alá tartozó termékek jegyzéke, a mentesség feltételei kiigazításának szükségessége;
- a tagállamok által a gyártókra meghatározott, eltérő hozzájárulási arányok hatása a belső piac működésére;
- a települési szennyvízben PFA-anyagok és mikroműanyagok megjelenéséhez vezető termékekre vonatkozó kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerre vonatkozó elemzés;
- a nemzeti víz-újrafelhasználási tervek megfelelőségére vonatkozó elemzés;
- az energiasemlegességi célkitűzés értékelése;

- a településszennyvíz-ágazatból származó közvetlen és közvetett üvegházhatásúgáz-kibocsátás mérésének értékelése;
- a szennyvízkezelési ágazat klímasemlegességének elérhetősége, és az ahhoz szükséges idő;
- az iszapból, illetve szennyvízből származó nitrogénre vonatkozó uniós szintű minimális újrafelhasználási és újrafeldolgozási arányokat megállapításának megvalósíthatósága.

21. Az irányelv átültetése a nemzeti jogba

A tagállamok megállapítják az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és meghoznak minden szükséges intézkedést ezek végrehajtására. A szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak, visszatartó erejűeknek kell lenniük, és adott esetben figyelembe kell venniük a felelősnek tartott természetes vagy jogi személy pénzügyi helyzetét.

Az ezen irányelv 2027. július 31-ig a nemzeti jogba történő átültetésére vonatkozó kötelezettség azokat a rendelkezéseket érinti, amelyek a korábbi irányelvhez képest jelentős mértékben módosultak, a változatlan rendelkezések átültetésére vonatkozó kötelezettség a korábbi irányelvből ered.